

Datum

2021-07-26

Vår referens

Sandra Lundberg

Utvecklingssekreterare

sandra.lundberg@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Motion av Magnus Olsson (SD) om att kartlägga värderingar i Malmös utanförskapsområden **STK-2020-927**

Sammanfattning

Motionären föreslår att kommunfullmäktige ger arbetsmarknads- och socialnämnden i uppdrag att under varje mandatperiod planera och verkställa opinions- och värderingsmätningar i Malmös utanförskapsområden i enlighet med motionen. Motionären yrkar därutöver att arbetsmarknads- och socialnämnden ska återrapportera resultatet av dessa kartläggningar till kommunfullmäktige. Stadskontoret gör den samlade bedömningen, med stöd i arbetsmarknads- och socialnämndens yttrande, att yrkandena i motionen bör avslås.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta

1. Kommunfullmäktige avslår Magnus Olssons (SD) motion om att kartlägga värderingar i Malmös utanförskapsområden.

Beslutsunderlag

- Motion av Magnus Olsson (SD) om att kartlägga värderingar i Malmös utanförskapsområden
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 201217 § 381 med Reservation (SD)
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 210809 Motion av Magnus Olsson (SD) om att kartlägga värderingar i Malmös utanförskapsområden

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2021-08-09

Kommunstyrelsen 2021-08-18

Kommunfullmäktige 2021-09-02

Beslutet skickas till

Motionären

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Ärendet

Motionären Magnus Olsson (SD) föreslår att kommunfullmäktige ger arbetsmarknads- och socialnämnden i uppdrag att under varje mandatperiod planera och verkställa opinions- och värderingsmätningar i Malmös utanförskapsområden i enlighet med motionen. Motionären yrkar därutöver att arbetsmarknads- och socialnämnden ska återrapportera resultatet av dessa kartläggningar till kommunfullmäktige.

Motionären framför detta mot bakgrund av integrationsaspekter där värderingar, som är svåra att mäta, lyfts fram som en viktig del. Motionären för fram att respekt och förståelse för Sverige som stat, för demokrati, mänskliga rättigheter och svensk lagstiftning ska finnas hos den som invandrat för att integration ska bedömas som framgångsrik. Föreslagna värderingsmätningar i ”utsatta områden” bedöms kunna visa hur värderingar förändras, hur väl integrationen fungerar samt hur staden behöver arbeta framåt. Motionären ger fortsatt förslag till specifika områden som bör vara föremål för undersökningen och att frågeställningar kring hederskultur, religionsfrihet, mänskliga rättigheter, medborgerliga rättigheter och jämställdhet bör inkluderas.

Arbetsmarknads- och socialnämndens yttrande

Till en socialnämnds uppgifter hör att göra sig väl förtrogen med levnadsförhållandena i kommunen, vilket klargörs i Socialtjänstlagen. Socialnämnden har emellertid inget övergripande ansvar för upprätthållandet av grundläggande värderingar och respekten för mänskliga rättigheter bland stadens invånare.

Arbetsmarknads- och socialnämnden förfogar endast över några av de arenor där möten med invånare sker, medan andra viktiga arenor såsom skola, förskola, fritids- och kulturverksamheter och vuxenutbildning nås genom andra nämnder.

Arbetsmarknads- och socialnämnden arbetar för att motverka och förebygga odemokratiska uttryck. Bristande respekt för mänskliga rättigheter kan ta sig uttryck genom bland annat hedersförtryck, rasism, våldsbejakande extremism och förekommer i flera olika delar av staden.

Värderingar tenderar att förändras över tid - i alla delar av samhället – och för det fall att invånarnas värderingar ska bli föremål för kartläggning bör denna omfatta hela staden. Arbetsmarknads- och socialnämnden vill också lyfta, utifrån erfarenheter från hederskartläggningen och CTC-enkäten, att undersökningar av detta slag kräver stor arbetsinsats för att säkerställa en tillfredsställande svarsfrekvens. Statistiska centralbyrån beskriver att några av de vanligaste faktorerna för individbortfall vid undersökningar är avsaknad av motivation, rädsla för registrering och språksvårigheter – faktorer som nämnden anser skulle kunna ha stor påverkan i en kartläggning av det slag som motionen föreslår.

Kartläggningar av invånares värderingar eller attityder behöver vara väl förankrade i vetenskapliga metoder. Arbetsmarknads- och socialnämnden har svårt att avgöra vad syftet med den föreslagna kartläggningen är. Nämndens bedömning är att om avsikten är att utifrån undersökningens resultat rikta insatser mot de aktuella områdena bör förslaget istället ställas till Kommunstyrelsen. Mot denna bakgrund anser nämnden inte att det finns skäl för arbetsmarknads- och socialnämnden att kartlägga värderingar i ekonomiskt och socialt utsatta delar av Malmö.

Arbetsmarknads- och socialnämnden anser, mot denna bakgrund, att motionens båda yrkanden ska avslås.

Stadskontorets bedömning

Motionären yrkar att undersökningar av värderingar ska göras i så kallade ”utanförskapsområden”, vilket inte är ett tydligt definierat begrepp utan vanligare i den politiska diskursen. Därmed finns en viss otydlighet kring vilka faktorer som skulle ligga till grund för ett urval av områden. Det finns också en otydlighet i om det är bostadsområdet i sig och situationen där eller det faktum att en person invandrat till Sverige som utgör det huvudsakliga syftet till att värderingar bör mätas.

Värderingsfrågor är viktiga i samhället för att värna demokrati och mänskliga rättigheter och staden ska arbeta för att motverka och förebygga odemokratiska uttryck och kränkningar mot de mänskliga rättigheterna. Fördomar ska utmanas och diskriminering motverkas, oavsett om dessa tar sig uttryck i hedersförtryck, rasism, antisemitism, afrofobi, våldsbejakande extremism eller annan form. Stadens verksamheter har samtliga ett demokratiuppdrag och arbetar på samhälls-, grupp- och individnivå med såväl rättighetsfrågor som mänskliga rättigheter. Att skapa eller konstruera en konfliktlinje mellan vissa geografiska områden och vissa värderingar menar stadskontoret snarare bidrar till att stigmatisera och försvåra den integration som motionären förespråkar som önskvärd.

Det föreligger inga juridiska hinder att utföra den typen av undersökningar som föreslås i motionen. Dock ifrågasätter stadskontoret om staden är bäst lämpad att utföra sådana komplexa mätningar. Det finns ett internationellt forskningsprogram, World Value Survey, som just studerar sociala, politiska, ekonomiska, religiösa och kulturella värderingar i världen. Inom ramen för samma forskningsprogram utfördes hösten 2018 en specifik mätning, Migrant World Value Survey, eftersom människor som migrerat ofta varit underrepresenterade i deras undersökningar på grund av språkliga hinder och lågt deltagande. Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen möjliggjorde deltagande från personer i Malmö inom ramen för undersökningen och resultaten finns att hitta i rapporten *Med migranters röst – den subjektiva integrationen*.

Utifrån att motionären själv specifikt lyfter fram denna grupp bör det i detta sammanhang nämnas flera insatser inom ramen för mottagandet av asylsökande och nyanlända personer som syftar till ökad samhällskunskap och bättre möjligheter att navigera i samhället. Migrationsverket har fått i uppdrag att senast oktober 2021 införa obligatorisk samhällsinformation till asylsökande.¹ Under 2020 utökades kommunens samhällsorientering till att omfatta 100 timmar (tidigare 60) för att bland annat lägga mer fokus på jämställdhet och mänskliga rättigheter.² Därutöver ligger Migrationskommitténs förslag inför beslut, som bland annat innefattar krav på kunskap om samhället för att beviljas permanent uppehållstillstånd.

Stadskontoret bedömer att varken arbetsmarknads- och socialnämnden eller kommunstyrelsen ska genomföra sådana värderingsmätningar som föreslås av motionären. Det finns redan värderingsmätningar som gjorts och görs av parter med hög kompetens och erfarenhet av att utföra sådana. Stadskontoret bedömer vidare det som olämpligt att utföra sådana undersökningar enbart i vissa av stadens områden eller med syfte att mäta värderingar enbart i den del av befolkningen som har migrationserfarenhet. Utifrån ett jämlikhetsperspektiv är det urvalet i sig orimligt. Om sådan undersökning skulle göras behöver stadens samtliga områden inkluderas och fler typer av odemokratiska uttryck, än de som nämns av motionären, vara föremål för undersökningen.

¹ Ju2020/01481/SIM

² <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/12/utokad-samhallsorientering-for-nyanlanda/>

Stadskontorets förslag

Stadskontoret delar arbetsmarknads- och socialnämndens bedömning och föreslår mot bakgrund av ovanstående resonemang att det inte finns skäl till att arbetsmarknads- och socialnämnden ska kartlägga värderingar i ekonomiskt och socialt utsatta delar av Malmö och anser därför att motionen ska avslås.

Ansvariga

Micael Nord Näringslivsdirektör
Magdalena Bondeson Sektionschef
Andreas Norbrant Stadsdirektör